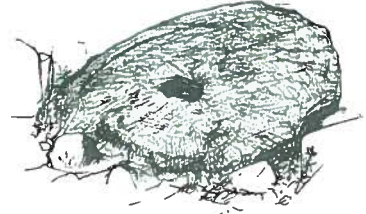

Vintersbølle Skov

Vintersbølle skov er en 120 ha stor skov tilhørende Det Petersgårdske Skovdistrikt. Skoven er en udpræget løvskov, hvor især bøgen dækker store områder. Herudover er eg, ask og ahorn almindelige træer i skoven. I dens centrale del ses partier af gammel eg fra 1853. Disse ege er på grund af deres form og sundhed godkendt til frøhøst, og der høstes med års mellemrum store mængder agern under træerne. Ved Valdemarsstenen ses en ældre beplantning med rødgran og den nordamerikanske douglasgran i blanding. Valdemarsstenen ligger ved en af skovens syv stendysser. Sagnet fortæller, at fordybningen i stenen er sat af hoven på kong Valdemar Atterdags hest under hans vilde ridt gennem skoven, og at strengen langs stenens kant er slået af hans pisk.

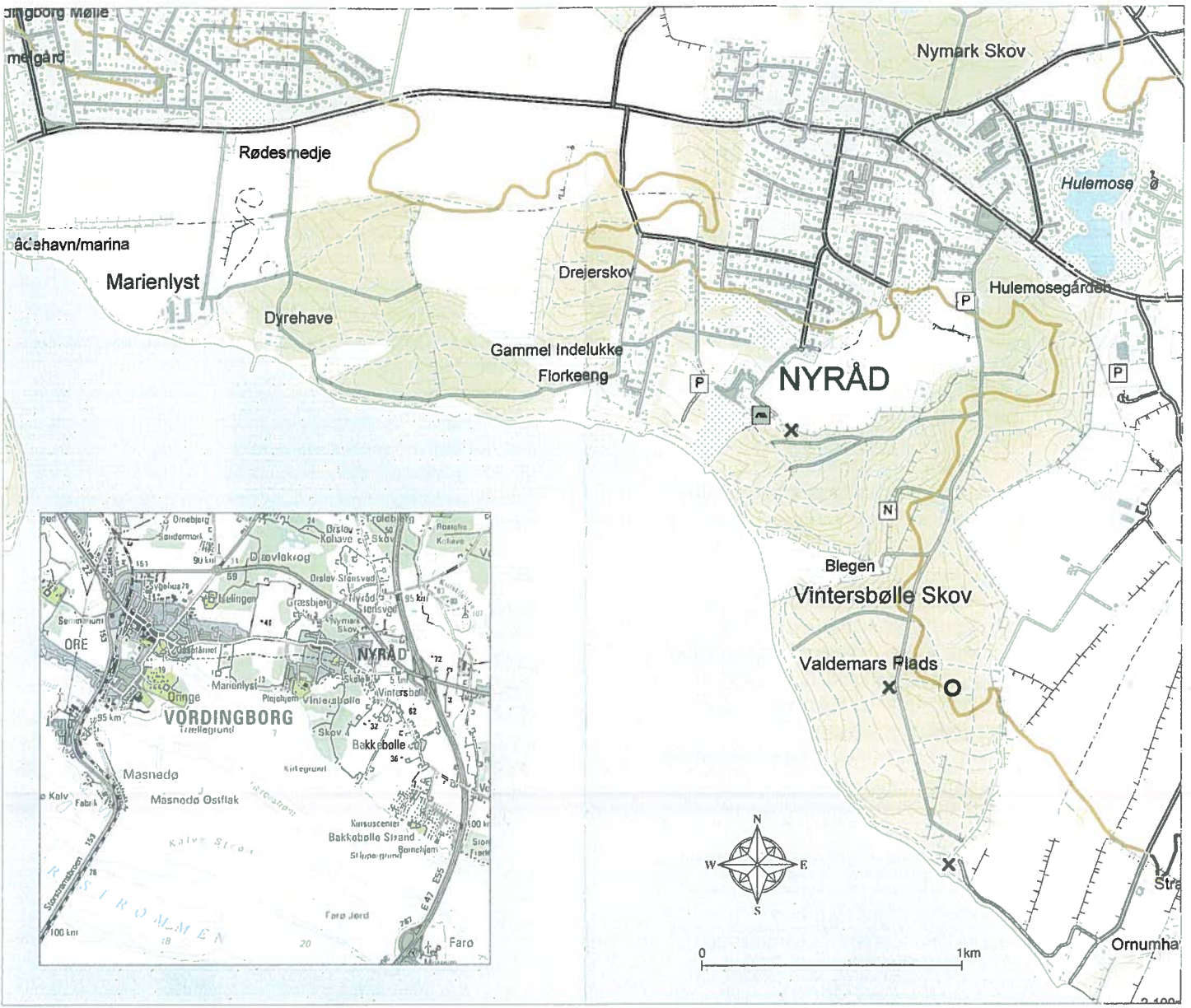
Planter og dyreliv

Skoven har en varieret flora. Inden bøgen springer ud, er den blå anemone og hulkravet kodriver sikre forårsbebudere. Tandrod, en gammel lægeplante, er med sine ynglekopper i bladhyørnerne almindelig. Der vokser ligeledes orkidéer som skovgøgelilje, tyndakset gøgeurt og snylteren rederod. Langs kysten er vegetationen særlig rig. Her ses bl.a. smalbladet høgeurt, sort fladbælg og læge-ærenpris. Ved Vintersbølle Strand er der et engstykke med bl.a. maj-gøgeurt.

De varierende bevoksninger med gamle træer, foryngelser og lysninger danner grundlag for et rigt varieret dyreliv. Af større dyr har skoven en tæt bestand af rådyr. Også ræve ses jævnligt, men kun de få er heldige at få et glimt af den sky grævling, der har flere gravkomplekser i skoven.

Undertiden træffes den brune springfrø, og i skrænterne langs kysten ses markfirben sole sig. Musvåge og spurvehøg yngler i området. Hvor der findes egetræer, er chancen til stede for at se træløber eller spætmejsse. Om foråret høres nattergale ved Hulemosesøen, mens tusinder af troldeænder er tilbagevendende gæster om vinteren.

Havørreder trækker om vinteren op i Hulemosebækken for at gyde. Efter at omløbet i 1999 blev etableret ved dæmningen, på kanten til Blegen, kan de nu gå helt op til dæmningen lige syd for Bakkebøllestien.

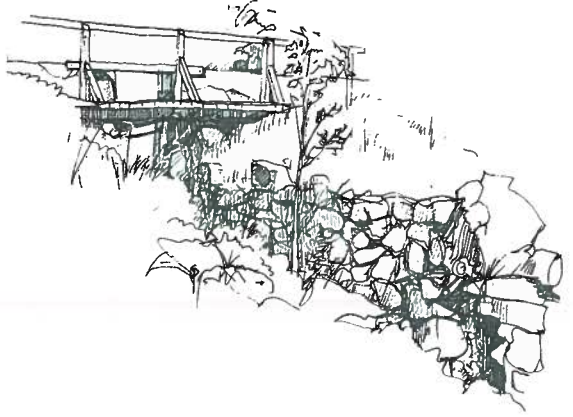
- Lejrplads / Camping ground
- Fortidsminde / Prehistorical site
- Sti / Footpath
- Parkering / Parking place
- Gravhøj / Burial mound
- Højdekurver / Contours
- Naturcenter Beværterhuset / Nature Center
- Vej / Road

Blegen og blegeriet

Køng Fabrik etablerede sit blegeri i området omkring 1790. Stedet var ideelt med engen, der strækker sig ud til Bugten og på tre sider lå i læ af skovklædte bakker. Blegen var således beskyttet mod støv fra landet samtidig med, at luften var rig på ilt. Afløbet fra Hulemosesøen blev opdæmmet, så det både drev vandmøllen ved vaskeriet og leverede vand til blegdammen.

Linnedet forsynedes med stropper langs kanterne for at kunne holdes udspændt på blegen ved hjælp af pløkker. Inden udlægningen var de lange stofbaner, efter at have ligget i blød, blevet kogt med potaske og skyllet grundigt. Blegningen fandt kun sted om foråret og sommeren, da tøjet ellers blev jordslået. Eftertørring skete i nogle særlige, høje tørrehuse med lemme til at åbne, så vinden kunne komme ind. Her blev linnedet ophængt i hele stoflængder.

Da virksomheden lukkede i 1906 solgtes Blegen og bygningerne til godsejer Ida Suhr på Petersgård. Alle bygninger bortset fra udhuset er væk. Den hvide villa på stedet er opført i 1920'erne.

Færdsel i skoven

I skoven gælder de almindelige færdselsregler for private skove. Disse går i korthed ud på, at færdsel til fods og på cykel er tilladt i skoven på veje og stier fra kl. 07.00 til solnedgang. Efter aftale mellem Det Petersgårdske Skovdistrikt og Vordingborg Kommune kan kommunen tillade afvigelser fra de generelle regler. Ansøgning om brug af skoven til orienteringsløb, øvelser og andre aktiviteter skal i god tid sendes til: Parkafdelingen, Bogøvej 5, 4760 Vordingborg. Skoven bruges til mange formål. Det er derfor vigtigt, at alle respekterer skovens færdselsregler.

Bevæterhuset

Bevæterhuset har oprindeligt været anvendt som beboelse for en væverfamilie ved Køng Fabrik, der i 1852 flyttede hele vævervirksomheden ud til fabrikkens gamle blegeri i Vintersbølle skov.

Tæt ved huset var en danse- og festplads, hvor der efterhånden blev tradition for at mødes til festligt samvær, på udflugt, til politiske møder osv. Bevæterhusets første beboere, Heinrich og Maren Apel havde en ekstra indtægt ved udskænkning af kaffe, the og limonade til de mange gæster - deraf husets navn. Maren Apel blev boende i det til sin død i 1891, og de næste beboere fortsatte med udskænkning indtil 1937, hvorefter huset blev brugt som jagt hytte.

Bevæterhuset havde fra begyndelsen stråtag, men dette blev allerede i 1920 erstattet af det mindre brandfarlige tegltag. Langt ind i 1900-årene var ydervæggene kalket overalt, og først ret sent blev bindingsværkstøttemerret "stregt op". Ved restaureringen er tegltaget fastholdt; mens væggene atter fremtræder med datidens sjællandske byggeskik med overkalkning af både tømmer og tavl. Indretningen er ændret nogle gange i årenes løb, og ved restaureringen er stuen og et lille nordvendt kammer bibeholdt som et rum. Derved tilgodeses husets nye formål som mødested og "formidlingsstation" for skovens gæster.

Bevæterhuset kan lånes til formidlings- og undervisnings-formål af børnehaver, skoleklasser, foreninger og grupper ved henvendelse til Vordingborg Kommune, Parkafdelingen, telefon 5535 3398 eller til Vintersbølle Skole, telefon 5535 3999.

Bækken og de forsvundne møller

Gennem skoven løber en bæk, der før i tiden fik vand fra både Kulsø og Hulemosesø. Den kløft, som bækken løber i, blev dannet af smeltevand fra dødisen ved Kulsbjerg for ca. 15.000 år siden. Engang var der flere broer over bækken, som har leveret energi til møllerne i området siden middelalderen. Hele fem møller har der ligget langs bækken.

De var travle virksomheder, da industrialiseringen for alvor satte ind i 1800-årene. Den ældste og mest kendte af møllerne var Hulemose mølle ved siden af Hulemosegården, umiddelbart syd for Kalvehavevej. Hulemose mølle, der har fungeret både som kornmølle, papirmølle og sæbefabrik, blev nedrevet i 1945. De næste var Havemøllen, hvis fundamentrester kan ses der, hvor Bakkebøllestien nu går over kløften, samt en grynmølle længere mod syd. Købrmand Teisens papirmølle lå i skovens udkant ved Nyråd Mark. Endelig var der længst nede mod syd ved Blegen en vandmølle til at drive Køng Fabriks vaske- og rullemaskiner - siden også spolemaskinerne.

English summary

Vintersbølle forest is approximately 120 hectares of woodland in the forestry district of Petersgård. It is a distinct, deciduous forest covered by large areas of beech. The forest has a richly varied flora, especially along the coast, where narrow-leaved orchids, black everlasting peas and common speedwell amongst others are to be found. Of larger animals one can be fortunate to see roe deer grazing. Sea trout travel up stream during winter to spawn. They can almost go as far as the Hulemose lake, which during the same season is visited by many thousand tufted ducks.

In the old days the stream was so full of water that five mills could exist along its banks. The Hulemose mill, which has now been demolished, functioned as a corn mill as well as a paper mill and a soap factory. Furthest to the south at Blegen a water mill was to be found, which powered Køng linen factory's washing, rolling, and spooling machines. The factory at Køng, which is approximately 20 kilometres from here, has today been converted into a museum.

Bevæterhuset dating back to about 1850 has been a home for a family of weavers but is now an information centre for visitors to the forest.

It is permissible to walk and cycle on the roads and paths in the forest between 7 a.m. and sunset.

Køng Fabrik

Historien om Køng fabrik tog sin begyndelse i 1770'erne, da en af tidens mest navnkundige mænd, den københavnske handelsmand Niels Ryberg, købte godset Øbjerggård sammen med "den til Wintersbølle Bye henlagte Skovs-Part" små 20 km derfra.

Ifølge datidens herskende idéer skulle kongeriget helst være selvforsynende med varer af enhver slags. Derudover mente Ryberg, at samfundets fattige burde sikres et arbejde, så de var i stand til at forsørge sig selv. Han gik grundigt til værks og ansatte flere udenlandske specialister til at forestå gennemførelsen af sit store projekt. Blandt dem kan nævnes den tyske fabriksmester Johan Voelker og den skotske blegemester Charles Burd.

Lokal hærdrkning fremmedes med præmiering, og forarbejdningen af hørren blev sat i system. I 1785 var 485 personer beskæftiget alene med hegling, spinning og vævning. Omkring virksomheden i Køng opstod en hel fabriksby med vævværksteder, tørrehus, marketenderi, rytterskole, spindeskole, boliger, hospital m.m.

Produkterne, der omfattede både damask, drej og lærred til duge, servietter, sengelinned m.m. var af udsøgt kvalitet og kunne derfor afsættes til landets højeste kredse, deriblandt kongehuset.

Ved statsbankerotten i 1813 led det Rybergske handelshus store tab, og fabrikken i Køng overgik til staten. Fra 1836 kom den igen på private hænder. Med fabriksmester P.F. Sandberg som den praktiske frontfigur flyttedes hele fabriksvirksomheden i 1852 til Vintersbølle. Fabrikken ophørte med at eksistere i 1906.

